

שבת הגדול - פרשת אחרי מות

אתיאיסט בין חורין עדיף על פני אקסטאזה דתית / תרבותית.

הפסוק הפותח את פרשת אחרי מות הוא פסוק המודיע על מות שני בני אהרון: "...אחרי מות שני בני אהרון בקרבם לפני ה' וימותו" (פרק טז פסוק א) התורה חוזרת ומזכירה את מות שני בני אהרון שעליהם מסופר בפרשת שמיני (פרק י). אם כבר במותם עסקינו אז תעלומת מותם של שני בני אהרון אינה נותנת מנוח. דווקא בשיא ההתעלות של אביהם אהרון, דווקא ביום השמיני למילואים שעה שהעבודה בקודש מועברת ממשא לאהרון ויורדת שכינה אל האוהל לאחר שבמשך שבעת הימים הראשונים לא ירדה שכינה אל האוהל – שני הבנים מתים במקום.

על פי רש"י התורה רומזת בכך על הקשר שבין פרשת אחרי מות לפרשת שמיני. דומה שלנוכח השבת המיוחדת, שבת לפני פסח המכונה ביהדות 'שבת הגדול' חשבתי להצביע לקשר בין פרשת השבוע לשבת זו-שבת הגדול. מהווי ידוע, שהסיבה למות בני אהרון, כפי שהתורה מציינת היא הקרבת אש זרה. אבל פרשנים רבים לאורך הדורות ניסו לפרש מה משמעותו של חטא זה. אגב על פי רש"י – בני אהרון מתו על כך שנכנסו שתויי יין למשכן. לנוכח העובדה שלא היה שום ציווי ממשי, לפני כן, לא להיכנס למשכן שתויי יין. אנו מתקשים לקבל את גזר דין מוות של התורה. אז מה משמעותו של עונש מוות זה?

למה מגיע על זה עונש מוות?!

ננסה להציע פתרון.

רש"י בשם המדרש מקשר בין החטא לשכרות. זאת אומרת שהם פעלו מתוך אקסטאזה. השכרות פוגעת בכוח השיפוט של האדם, אדם שיכור אינו בר דעת. אדם שיכור איננו בין חורין, אדם שיכור פועלים עליו כוחות חיצוניים. "אדם נולד בן חורין, ובכל מקום הוא אזוק באזיקים", במלים אלו פותח רוסו את ספרו 'האמנה החברתית'. זאת ועוד, האדם השיכור אינו מודע להיותו בין חורין ושעליו להשתחרר מהאזיקים. דומה שבמציאות זאת השיכור דומה למת כחיי עבדות שחיים אינם חיים. אבל כמו שהרב קוק כותב בלשונות יש בין חורין שנשמטו עבד ויש עבד שנשמטו בת חורין. בקונטקסט של האווירה המערבית אפשר לטעון שזה עולם חופשי בני חורין אבל דומה שהנשמה עבד. דוגמה טובה לטענה זאת ראינו השבוע. אותו שיגעון של בני נוער רבים הרצים בהולים ולהוטים אחרי הנער ג'סטין ביבר. נחילי ילדות עם חולצות, צעפים ופוסטרים של ביבר. ביבר הפך למושא הערצה. אמנם זה אינו שונה מהריצה לדת מתוך אקסטאזה. עונשם החמור של בני אהרון, לפחות על הסברו של רש"י, מסביר לנו לחומרת האקסטאזה. והשפעות חיצוניות המצליחות להפוך בין חורין לעבד.

לכן זאת הזדמנות להשתחרר מדפוסי התנהגות וחשיבה שנתקבעו אצלנו באופן לא רצוני. שהחרות עומדת במרכז הסיפור ביציאת מצרים.

אבל מהי החרות הזאת?

מי נחשב אדם חופשי?

אם נטען שהאדם החופשי הוא אדם העושה כפי רצונו אז מה זה רצון הרצון אינו ישות מבודדת שכן הרצון של האדם מותנה בגורמים חיצוניים?

האדם נתון בשרשרת של סיבות המעצבים את הרצון?

דומה שהחרות היא התעלות מעבר לטבע לחברה לאופי לצרכים לאינטרסים. כלומר האדם החופשי הוא אדם שאינו נסחף בזרם ההכרח. האובססיה, התקשורת.

שבת שלום לקהילת "קדושי ישראל"

בברכה

שרון שלום